

Διδακτικές μεθοδολογίες σε σύγχρονα τεχνολογικά περιβάλλοντα

Ενότητα 4: Πρότυπα Διδασκαλίας - 2

Βασιλική Μητροπούλου-Μούρκα
Τμήμα Θεολογίας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Πρότυπα Διδασκαλίας - 2

- α. Το πρότυπο άμεσης διδασκαλίας
- β. Το πρότυπο αξιών

The analysis of values is what's important. Playing the roles lets the values become visible if the analysis is right. Understanding that what you do is a living out of your values starts the inquiry.

Fannie Shaftel to a group of Palo Alto teachers, May 1969

Περιεχόμενα ενότητας (1/3)

1. Δύο τρόποι για τη διδασκαλία αξιών.
2. Το μοντέλο Role-playing.
3. Το πρότυπο άμεσης διδασκαλίας.
4. Στόχοι του μοντέλου.
5. Εξάσκηση.
6. Φάσεις του Μοντέλου – 1. Δομή.

Περιεχόμενα ενότητας (2/3)

- 7. Φάσεις του Μοντέλου** – 2. Κοινωνικό σύστημα.
- 8. Φάσεις του Μοντέλου** – 3. Αρχές Αντίδρασης.
- 9. Φάσεις του Μοντέλου**– 4. Εφαρμογή.
- 10. Φάσεις του Μοντέλου** – 5. Επιδράσεις του μοντέλου άμεσης διδασκαλίας στη διδασκαλία και ανάπτυξη του νοητικού επίπεδου.
- 11. Συνολική αποτίμηση.**
- 12. Είναι ένα μοντέλο για εκπαίδευση πολιτών.**

Περιεχόμενα ενότητας (3/3)

13. Στόχοι.

14. Περιοχές προβλημάτων.

15. Φάσεις του μοντέλου– 1. Δομή.

16. Φάσεις του μοντέλου– 2. Κοινωνικό σύστημα

17. Φάσεις του μοντέλου – 3. Αρχές αντίδρασης.

18. Φάσεις του μοντέλου– 4. Σύστημα υποστήριξης.

19. Φάσεις του μοντέλου – 5. Επιδράσεις του μοντέλου αξιών στη διδασκαλία και ανάπτυξη του νοητικού επίπεδου.

Δύο τρόποι για τη διδασκαλία αξιών

- **Παίξιμο ρόλων:** αρχίζει με προβληματικές καταστάσεις από τη ζωή των μαθητών και διερευνά πώς οι αξίες καθοδηγούν τη συμπεριφορά και αυξάνει το επίπεδο συνειδητοποίησης των μαθητών (αναφορικά με τις αξίες).
- **Αποτέλεσμα:**
 - μεγαλύτερη κατανόηση και ενσυναίσθηση στις διαφορές μεταξύ των αξιών.
 - στρατηγικές για τη λύση συγκρούσεων με τρόπους που σέβονται διαφορετικές απόψεις χωρίς εγκατάλειψη των ανθρωπίνων αξιών.
- **Νομολογιακή έρευνα:** μας βάζει στον κόσμο των αξιών σε ζητήματα πολιτικής. Η νομολογιακή έρευνα ευαισθητοποιεί τους μαθητές σε δημόσια ζητήματα όπου αναζητούνται οι αξίες ως λύσεις. Π.χ. Επιχειρηματολογίες εάν οι πολίτες μπορούν να έχουν όπλα, φέρνει αξίες που υποστηρίζουν την προσωπική ελευθερία σε αντίθεση με τους κινδύνους ενός οπλισμένου πληθυσμού.

Το μοντέλο Role-playing

Αποτελείται από 9 φάσεις:

1. «ζέσταμα» της ομάδας.
2. Επιλογή μελών.
3. Θέση σκηνής.
4. Προετοιμασία παρατηρητών.
5. Έναρξη δράσης.
6. Συζήτηση και αξιολόγηση.
7. Επανάναρξη.
8. Συζήτηση και αξιολόγηση.
9. Μοίρασμα εμπειριών και γενίκευση.

Κάθε φάση έχει στόχο στον εμπλουτισμό και εστίαση της μαθησιακής δραστηριότητας.

Το πρότυπο άμεσης διδασκαλίας

- Έχει τις θεωρητικές του βάσεις στην οικογένεια των συμπεριφοριστών.
- Κύρια συμβολή στη μάθηση είναι η πρακτική στην εκτέλεση σύνθετων μορφών συμπεριφοράς που περικλείουν υψηλό βαθμό ακρίβειας και συντονισμού με τους άλλους (π.χ. σε ομάδες).
- Η κύρια συμβολή στις μαθησιακές καταστάσεις είναι ορισμός και ανάλυση δραστηριοτήτων.

Στόχοι του μοντέλου

Προτείνει :

- Επικέντρωση, κατάτμηση των δραστηριοτήτων σε όσο το δυνατόν μικρότερες, ανάπτυξη δραστηριοτήτων που επιβεβαιώνουν κυριαρχία σε κάθε υπο-δραστηριότητα και διευθέτηση της μαθησιακής κατάστασης σε αλληλουχίες που διασφαλίζουν μεταβίβαση από τη μία φάση στην άλλη με την προαπαιτούμενη μάθηση.
- αλληλεπίδραση μεταξύ εκπαιδευτικού και μαθητών,
- μοντελοποίηση, ενίσχυση, ανατροφοδότηση

Εξάσκηση

- «Καρδιά» της προσέγγισης είναι οι δραστηριότητες εξάσκησης (3/5 φάσεις ασχολούνται με αυτήν).
- Διάρκεια της εξάσκησης στις διάφορες φάσεις. Στοιχεία εξάσκησης: σύντομη, εντατική, υψηλά κίνητρα
- Παρακολούθηση των αρχικών σταδίων εξάσκησης από τον εκπαιδευτικό (με παρεμβάσεις ανατροφοδότησης & διορθώσεις) γιατί λάθη στη φάση αυτή θα επηρεάσουν τη μάθηση.
- Κατανομή της εξάσκησης πολλές φορές σε ένα χρονικό διάστημα, περιοδικές επαναλήψεις (π.χ. για 4-5 μήνες) για διατήρηση των πληροφοριών στη μνήμη.
- Οι περίοδοι εξάσκησης θα πρέπει να είναι στην αρχή της μάθησης. Όταν η μάθηση 'ανέβει' στο ανεξάρτητο επίπεδο, τότε μπορούν να απομακρυνθούν. Δηλ. η καθοδηγούμενη εξάσκηση πρέπει να γίνεται αμέσως μετά την παρουσίαση των νέων πληροφοριών και να συνεχίζεται συχνά μέχρι την επίτευξη της ανεξάρτητης εξάσκησης.

Φάσεις του Μοντέλου – 1. Δομή

- **1^η Φάση: Προσανατολισμός.**
 - Ο εκπαιδευτικός
 - θέτει το περιεχόμενο του μαθήματος.
 - αναθεωρεί προηγούμενη μάθηση.
 - θέτει τους στόχους του μαθήματος.
 - θέτει τις διαδικασίες του μαθήματος.
- **2^η Φάση: Παρουσίαση.**
 - Ο εκπαιδευτικός
 - εξηγεί/δείχνει τις νέες έννοιες.
 - παρέχει οπτική αναπαράσταση της δραστηριότητας.
 - ελέγχει την κατανόηση.

Φάσεις του Μοντέλου – 1. Δομή

- **3^η Φάση: Δομημένη Εξάσκηση.**
 - Ο εκπαιδευτικός καθοδηγεί τις ομάδες των μαθητών μέσω παραδειγμάτων σε αλληλοσυνδεόμενα βήματα.
 - Οι μαθητές απαντούν στις ερωτήσεις.
 - Ο εκπαιδευτικός παρέχει διορθωτική ανατροφοδότηση για λάθη και ενισχύει τη σωστή εξάσκηση.
- **4^η Φάση: Καθοδηγούμενη Εξάσκηση.**
 - Οι μαθητές εξασκούνται ημι-ανεξάρτητα.
 - Ο εκπαιδευτικός
 - περιφέρεται, παρακολουθώντας την εξάσκηση των μαθητών.
 - παρέχει ανατροφοδότηση, μέσω επαίνου & προτροπής.

Φάσεις του Μοντέλου – 1. Δομή

- **5^η Φάση: Ανεξάρτητη Εξάσκηση**
 - Οι μαθητές εξασκούνται ανεξάρτητα στο σπίτι ή στην τάξη.
 - Η ανατροφοδότηση καθυστερεί.
 - Η ανεξάρτητη πρακτική γίνεται αρκετές φορές στη διάρκεια μιας εκτενούς χρονικής περιόδου.

Φάσεις του Μοντέλου

– 2. Κοινωνικό σύστημα

- Είναι δομημένο στο ανώτατο σημείο καθώς το μοντέλο αυτό:
 - τονίζει τη διδασκαλία:
 - σε μικρές ομάδες.
 - πρόσωπο με πρόσωπο.
 - Ο εκπαιδευτικός χρησιμοποιεί προσεκτικά αλληλουχία στα καθημερινά μαθήματα:
 - Ανάγνωσης.
 - Αριθμητικής.
 - Γλώσσας.
- Το κοινωνικό κλίμα είναι θετικό χωρίς αρνητικές επιδράσεις.

Φάσεις του Μοντέλου

– 3. Αρχές Αντίδρασης

- Χαρακτηρίζονται από
 - την ανάγκη να παρέχουν γνώση των αποτελεσμάτων.
 - να βοηθήσουν τους μαθητές να αυτο-ρυθμιστούν.
 - προσφέρει αυτο-ενίσχυση.

Το σύστημα υποστήριξης περιλαμβάνει μαθησιακές δραστηριότητες.

Φάσεις του Μοντέλου

– 4. Εφαρμογή

Οι πιο κοινές εφαρμογές είναι:

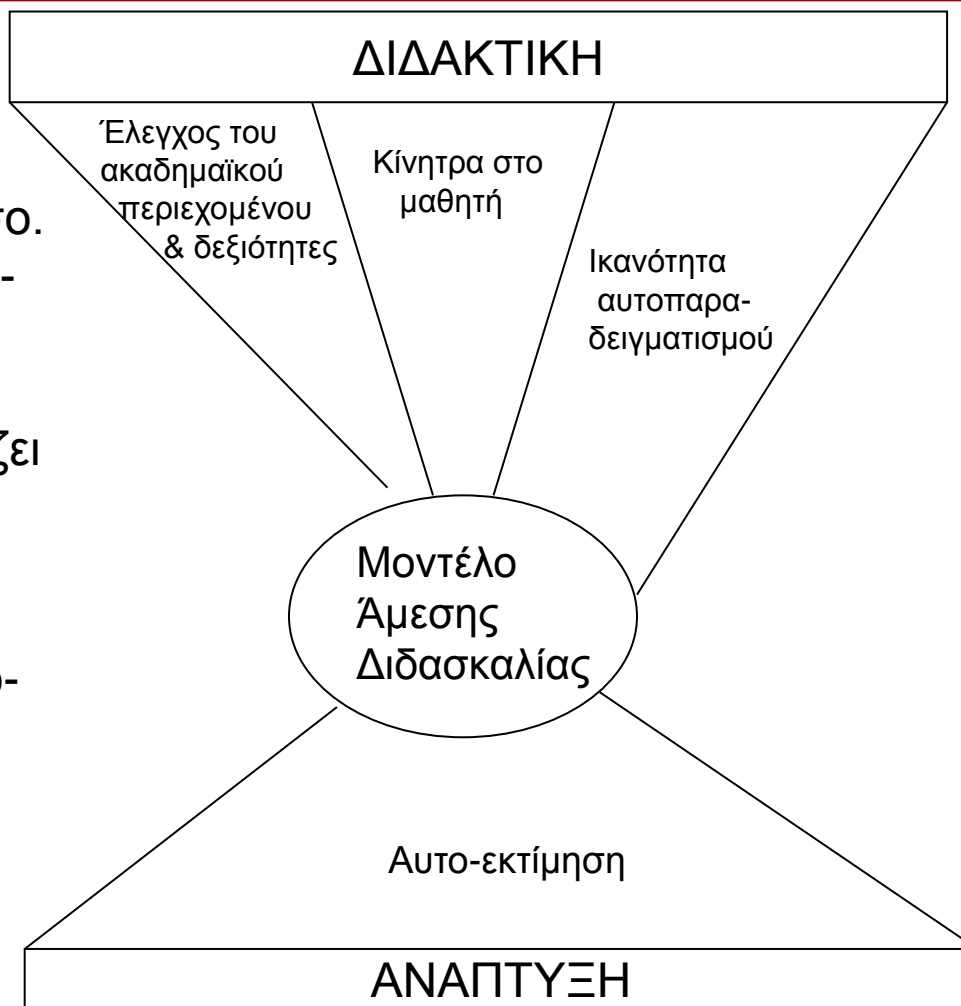
- η μελέτη βασικών πληροφοριών & ικανοτήτων στις βασικές περιοχές του ΑΠ.
- σε μαθητές με χαμηλή αυτό-εκτίμηση (αδύνατους σε γλώσσα (ανάγνωση, ορθογραφία) & μαθηματικά).

Η θετική αυτο-εκτίμηση είναι προϊόν της καλής διδασκαλίας.

Φάσεις του Μοντέλου – 5. Επιδράσεις του μοντέλου άμεσης διδασκαλίας στη διδασκαλία και ανάπτυξη του νοητικού επίπεδου

Το μοντέλο είναι άμεσο. Προσεγγίζει το ακαδημαϊκό περιεχόμενο συστηματικά. Γενικεύει & υποστηρίζει τα κίνητρα μέσω παραδειγμάτων & ενίσχυσης. Μέσω θετικής ανατροφοδότησης επιχειρεί να ενισχύσει την αυτο-εκτίμηση.

Συνολική αποτίμηση

- Το μοντέλο αυτό επικεντρώνεται στη μάθηση κατά την οποία οι μαθητές ασχολούνται με δραστηριότητες σε μεγάλο ποσοστό του χρόνου διδασκαλίας και επιτυγχάνουν υψηλά ποσοστά επιτυχίας.
- Το μοντέλο αυτό παίζει ένα περιορισμένο αλλά σημαντικό ρόλο στο συνολικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα.
- Η προσέγγιση αυτή δεν ενδείκνυται για χρήση συνεχώς και για όλα τα αντικείμενα ή για όλους τους μαθητές.
- Το μοντέλο έχει συνέπεια και εγγυάται επιτυχία με αξιοπρεπή αποτελέσματα.
- Πριν την εφαρμογή του μοντέλου αυτού πρέπει διαγνωσθεί εάν οι μαθητές διαθέτουν τις απαραίτητες γνώσεις ή ικανότητες για να επιτύχουν στις συνθήκες εξάσκησης.

Είναι ένα μοντέλο για εκπαίδευση πολιτών

Βοηθά τους μαθητές, τους μελλοντικούς πολίτες

1. Να σκεφθούν συστηματικά για σύγχρονα ζητήματα π.χ. φύλο, κοινωνικο-οικονομική κατάσταση, φυλή, εθνότητα, ισότητα, ελευθερία κ.α.
2. Να τα σχηματοποιήσουν σε ερωτήσεις.
3. Να αναλύσουν εναλλακτικές θέσεις γι αυτά.
4. Να διαμορφώσουν θέση για σημαντικά νομικά, ηθικά και κοινωνικά ζητήματα.

Στόχοι

- Βασίζεται στην αντίληψη μιας κοινωνίας της οποίας οι πολίτες έχουν διαφορετικές απόψεις και οι κοινωνικές αξίες συγκρούονται.
- Η λύση των ζητημάτων απαιτεί πολίτες που με αντικειμενικότητα να μπορούν: να ακούν, να αναλύουν στοιχεία, να συνομιλούν και να διαπραγματεύονται τις διαφορές τους με επιτυχία.
- Οι πολίτες θα πρέπει να διαμορφώσουν για τα ζητήματα μια άποψη η οποία να ανακλά τις θεμελιώδεις δημοκρατικές αξίες της δικαιοσύνης και ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

Περιοχές προβλημάτων

1. Φυλετική & εθνολογική σύγκρουση

- i. Ίση προστασία, οφειλόμενη διαδικασία, αδελφοσύνη.
- ii. Ειρήνη & τάξη, ιδιοκτησία, ιδιωτικότητα και συνεταιρισμός.

2. Θρησκευτική & ιδεολογική σύγκρουση

- i. Ελευθερία λόγου και συνείδησης.
- ii. Ίση προστασία, ασφάλεια & διαφύλαξη των δημοκρατικών θεσμών.

3. Ατομική ασφάλεια

- i. Επίπεδα ελευθερίας, οφειλόμενη διαδικασία.
- ii. Ειρήνη & τάξη, ευημερία κοινότητας.

Περιοχές προβλημάτων

4. Σύγκρουση οικονομικών ομάδων

- i. Ίση ή δίκαιη διαπραγμάτευση, δύναμη & συναγωνισμός, γενική ευημερία & πρόοδος της κοινότητας.
- ii. Ιδιοκτησία & συνταγματικά δικαιώματα.

5. Υγεία, εκπαίδευση & ευημερία

- i. Ίσες ευκαιρίες, αδελφοσύνη.
- ii. Ιδιοκτησία & συνταγματικά δικαιώματα.

6. Εθνική ασφάλεια

- i. Ελευθερία λόγου, συνείδησης & συνεταιρισμού, οφειλόμενη διαδικασία, προσωπική ιδιωτικότητα.
- ii. Ασφάλεια & διαφύλαξη των δημοκρατικών θεσμών.

Φάσεις του μοντέλου – 1. Δομή

1. 1^η φάση: προσανατολισμός στην υπόθεση

Ο εκπαιδευτικός

- a. δίνει το υλικό
- b. αναθεωρεί τα γεγονότα

2. 2^η φάση: αναγνώριση των ζητημάτων

Οι μαθητές

- a. συνθέτουν τα γεγονότα σε ένα δημόσιο ζήτημα
- b. επιλέγουν ένα ζήτημα για συζήτηση
- c. Οι μαθητές αναγνωρίζουν αξίες & συγκρούσεις αξιών
- d. Οι μαθητές αναγνωρίζουν τα υποκείμενα πραγματικά ζητήματα

Φάσεις του μοντέλου – 1. Δομή

3. 3^η φάση: λήψη θέσης

Οι μαθητές

- a. διαμορφώνουν μια στάση.
- b. Οι μαθητές δηλώνουν τη βάση της στάσης τους βάσει των κοινωνικών αξιών ή συνεπειών της απόφασής τους.

4. 4^η φάση: διερεύνηση στάσεων, επιχειρηματολογικά σχήματα

- i. Ορισμός του σημείου στο οποίο παραβιάζεται η αξία.
- ii. Απόδειξη των επιθυμητών ή ανεπιθύμητων συνεπειών της θέσης τους.
- iii. Διασαφήνιση της σύγκρουσης των αξιών.
- iv. Θέση προτεραιοτήτων. Βεβαίωση της προτεραιότητας μιας αξίας έναντι μιας άλλης & κατάδειξη έλλειψης παραβίασης της δεύτερης αξίας.

Φάσεις του μοντέλου – 1. Δομή

5. 5^η φάση: ξεκαθάρισμα & περιγραφή των ζητημάτων

- i. Οι μαθητές
 - a. δηλώνουν στάσεις & αιτίες γι' αυτές και εξετάζουν ένα αριθμό παρόμοιων καταστάσεων,
 - b. τροποποιούν τις θέσεις τους

6. 6^η φάση: δοκιμασία πραγματικών υποθέσεων πίσω από τις απόψεις (στάσεις)

- i. Αναγνώριση πραγματικών υποθέσεων & καθορισμός σχετικότητάς τους.
- ii. Καθορισμός προβλεπόμενων συνεπειών & εξέταση της πραγματικής εγκυρότητάς τους (δηλ. θα συμβούν πραγματικά;).

Φάσεις του μοντέλου

– 2. Κοινωνικό σύστημα

- Ο εκπαιδευτικός ξεκινά τις φάσεις, κινείται από φάση σε φάση και ελέγχει τη συζήτηση.
- Ο μαθητής καθορίζει με τις ικανότητές του την ολοκλήρωση των δραστηριοτήτων και τη μετάβαση από τη μία φάση στην άλλη. Με την απόκτηση εμπειρίας είναι σε θέση να εκτελούν τη διαδικασία χωρίς βοήθεια αποκτώντας έτσι τον έλεγχό της.
- Το κλίμα της τάξης είναι δυναμικής αντιπαράθεσης σε μια ατμόσφαιρα ανοικτότητας και πνευματικής ισότητας.

Φάσεις του μοντέλου – 3. Αρχές αντίδρασης

1. Ο εκπαιδευτικός:
 - i. αντιδρά στα σχόλια των μαθητών αμφισβητώντας τη σχετικότητα, συνέπεια, ευκρίνεια, γενίκευση, σαφήνεια.
 - ii. Ενισχύει τη συνέχεια της σκέψης, επιδιώκει το λογικό συμπέρασμα.
 - iii. Πρέπει να προσδοκά τους ισχυρισμούς των μαθητών.
 - iv. Να είναι προετοιμασμένος να προκαλεί και να εξετάζει επισταμένα και διεξοδικά τα ζητήματα.
 - v. Αποφεύγει την άμεση αξιολόγηση των απόψεων των μαθητών.
2. Αντικείμενό του είναι η διασαφήνιση των ζητημάτων & η ανάπτυξη της πιο υπερασπίσιμης θέσης.
3. Προέχει η διατήρηση ενός δυναμικού νοητικού επιπέδου όπου όλες οι απόψεις είναι σεβαστές.

Φάσεις του μοντέλου

– 4. Σύστημα υποστήριξης

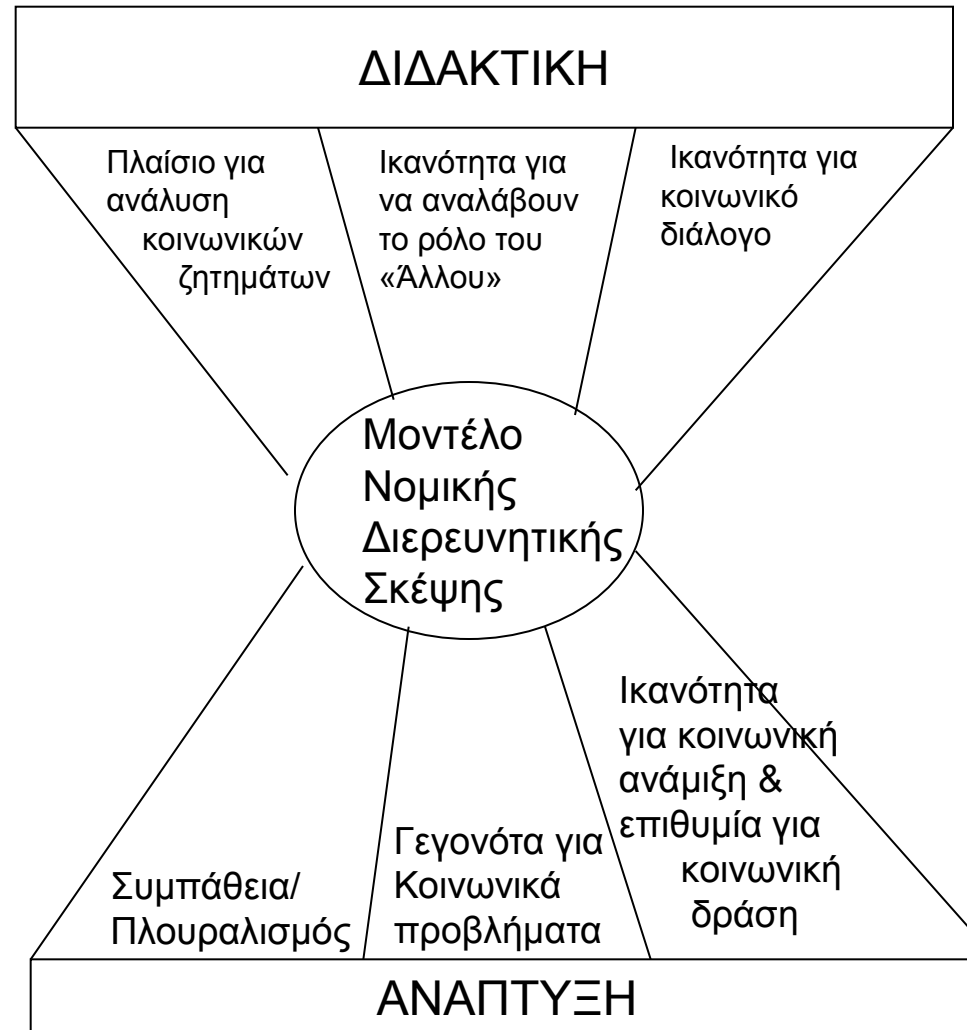
Υποστηρικτικό υλικό πάνω στα ζητήματα μπορεί να είναι:

1. Πηγαία έγγραφα (νόμοι, δικαστικές αποφάσεις).
2. Δημοσιευμένο υλικό (άρθρα σε εφημερίδες, περιοδικά κ.α.).
3. Διαδίκτυο (υπάρχουν ιστοσελίδες με πολλές πληροφορίες και από τις δύο πλευρές, π.χ. ευθανασία).

Φάσεις του μοντέλου

– 5. Επιδράσεις του μοντέλου αξιών στη διδασκαλία και ανάπτυξη του νοητικού επίπεδου

Διδακτικές μεθοδολογίες σε σύγχρονα τεχνολογικά περιβάλλοντα
Τμήμα Θεολογίας

Σημείωμα Αναφοράς

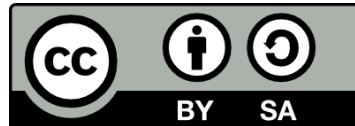
Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Βασιλική Μητροπούλου-Μούρκα. «Διδακτικές μεθοδολογίες σε σύγχρονα τεχνολογικά περιβάλλοντα. Ενότητα 4: Πρότυπα Διδασκαλίας - 2». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014.

Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS172/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

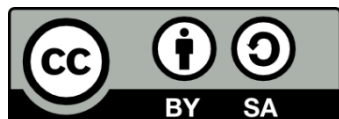
[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Παναγιωτόπουλος Πέτρος
Θεσσαλονίκη, Χειμερινό εξάμηνο 2013-2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

